

Doprinos akademika Hrvoja Požara razvoju HEP-a

Hubert Bašić
Hrvatska elektroprivreda

Uvod

Prvo desetljeće radnoga iskustva akademika Hrvoja Požara vezano je i uz njegovo formalno zaposlenje u nekadašnjim poslovnim organizacijama iz kojih je potekla današnja Hrvatska elektroprivreda (HEP). Bio je začetnik uspostave, odnosno dosljedne primjene stručnih i znanstvenih metoda u svim segmentima razvoja, izgradnje i korištenja elektrana i elektroenergetske mreže, integralnog promatranja svih energetskih sustava, uspostave ekonomskih odnosa prema realnim troškovima i ukupnom gospodarenju energijom za potrebe Hrvatske elektroprivrede, unaprjeđujući tako njeno poslovanje.

Profesionalni put Hrvoja Požara u HEP-u

U ranom dijelu svoje poslovne karijere, od 1946. do 1951., Hrvoje Požar bio je zaposlenik nekadašnjih poslovnih organizacija iz kojih je potekla današnja Hrvatska elektroprivreda (HEP). Nakon toga ostao je vezan uz HEP u drugome dijelu svog poslovnoga i znanstvenoga djelovanja kroz osnivanje tadašnjega Elektroprivrednoga naučnoga instituta i rada u njemu, a u trećem dijelu kao profesor na Tehničkom fakultetu, kasnije Elektrotehničkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Počeci rada u HEP-u

U tadašnje Elektroprivredno poduzeće Hrvatske došao je 1946. kao školovan i mlad inženjer, gdje je bio zaposlen na poslovima inženjera i v. d. tehničkoga rukovoditelja u splitskoj ispostavi toga poduzeća. Obavljao je i poslove rukovoditelja pogona hidroelektrana na Cetini i Krki. Vrlo brzo uočio je glavne probleme u organizaciji rada i prepoznat je kao stručnjak.

Uspostava dispečerske djelatnosti

Inicijalno je imenovan na poziciju dispečera za područje Splita (1947). Ubrzo je napredovao na poziciju saveznoga dispečera za Splitsku oblast (organizirao je i vodio prvu dispečersku službu na području Dalmacije). Nakon toga postao je i elektroenergetski dispečer za Hrvatsku (1949–51). Tih godina započela je organizirana dispečerska služba u elektroenergetskom sustavu Hrvatske, a izrađivale su se i prve elektroenergetske bilance.

Nakon rada u HEP-u

Iako je bio zaposlen u drugim institucijama, većina njegovih radnih aktivnosti i dalje je bila vezana uz HEP. Hrvoje Požar nastavio je rad na rješavanju mnogih kompleksnih studijskih i analitičkih zadataka koji su se odnosili na izgradnju elektroenergetskih objekata i postrojenja. Sudjelovao je u kreiranju koncepata i određivanju veličine izgradnje svih elektrana koje su izgrađene za njegova života. Tijekom cijeloga svojeg stručnog i znanstvenog radnoga vijeka sudjelovao je u kreiranju algoritama, metoda i analiza korištenih za potrebe razvoja ili optimalnog pogona elektroenergetskoga sustava. Mnoge analize koje je provodio sam ili u suradnji s drugima danas su poznate kao prve analize takve vrste, opsega i kompleksnosti u ovome dijelu Europe.

Područja znanstvenoga i stručnoga djelovanja

Tri su osnovne i trajne životne preokupacije Hrvoja Požara u području elektroenergetike:

1. proizvodnja električne energije
2. optimalni pogon i razvoj elektroenergetskog sustava
3. bilanciranje i ekonomsko vrednovanje u elektroprivredi.

U najvećem dijelu svog života Hrvoje Požar bavio se analizama mogućnosti proizvodnje i veličine izgradnje hidroelektrana u elektroenergetskome sustavu (EES) i definiranjem optimalnoga volumena vodne akumulacije, analizama energetske opravdanosti i uklapanja termoelektrana u EES te izborom glavnih parametara termoelektrane. Osim toga kreirao je i modele procjene potrošnje i karakteristika potrošnje električne energije te simulacije krivulja opterećenja, kao i koncepcije razvoja prijenosne mreže te model konstantne i varijabilne energije u analizi EES-a. U svojim analizama primjenjivao je princip valorizacije elektrana i potrebnu izgradnju proizvodnoga dijela elektroenergetskoga sustava i izrađivao dugoročne elektroenergetske bilance. Bavio se i problematikom optimalnoga pogona elektroenergetskoga

sustava, raspodjele opterećenja između elektrana, redosljedna remonata, sigurnosti rada EES-a i sigurnosti opskrbe potrošača, kao i rezerva EES-a.

Stručna i znanstvena postignuća

Hrvoje Požar bio je začetnik uspostave i dosljedne primjene stručnih i znanstvenih metoda u svim segmentima razvoja, izgradnje i korištenja elektrana i mreža te integralnoga promatranja svih energetske sustava, a također i uspostave ekonomskih odnosa prema realnim troškovima i ukupnom gospodarenju energijom. Sve navedeno se većinom primjenjivalo za potrebe HEP-a, unaprjeđujući tako njegov razvoj. Bio je i utemeljitelj Zagrebačke energetske škole, iz koje je potekao niz uglednih energetičara i doktora znanosti u Hrvatskoj, koji su također neposredno ili posredno sudjelovali u razvoju HEP-a.

Opus Hrvoja Požara čini više od 330 stručnih i znanstvenih radova, od čega je naročito potrebno naglasiti njegova skripta i knjige koje su kasnijim generacijama bili izvor spoznaja o energetske i elektroenergetske sustavu. Više od dvije trećine toga cjelokupnog opusa odnosi se na analize i studije u vezi s postrojenjima i projektima, odnosno optimalnim poslovanjem i razvojem elektroenergetske sustava, tj. danas Hrvatske elektroprivrede.

Zaključak

Hrvoje Požar postavio je temelje razumijevanja funkcioniranja te razumijevanja modela razvoja energetske i elektroenergetske sustava. Bio je neumoran i pedantan analitičar, uvaženi stručnjak, predan voditelj projekata, odan savjetnik, drag profesor i uzoran znanstvenik, a iznad svega blizak kolega i suradnik. Hrvoje Požar bio je učitelj mnogim generacijama elektroprivrednika koji su gradili i izgradili današnji elektroenergetski sustav Hrvatske i predstavlja stožernu figuru hrvatske energetske i elektroenergetske misli.